

#UCIDOMA

НЕДЕЉНИ РАД (РАД ТОКОМ ЦИЈЕЛЕ СЕДМИЦЕ – 4 ЧАСА)

РИЈЕЧИ

(врсте ријечи, значење ријечи, промјена ријечи)

УВОДНИ ДИО ЧАСА (ИЛИ РАЗБРИБРИГА ПРЕКО ВИКЕНДА):

БИЛО БИ ЛИЈЕПО И КОРИСНО ДА ОВЕ ЗАДАТКЕ РЈЕШАВАТЕ КАО ШТО РЈЕШАВАТЕ РЕБУСЕ, УКРШТЕНИЦЕ, АНАГРАМЕ – УОПШТЕ ЕНИГМАТИКУ

1. Објасни појам – ЛЕКСИКА.
2. Размисли и објасни како се лексика богата/бројно увећава?
3. Прочитај следеће ријечи, размисли о томе шта оне значе, одреди их по врсти ријечи, уочи разлику у значењу и утврди сличност/истозначност у њима (оно што им је заједничко)

ПУТ	ПУТИЋ	ПУТОВАТИ	ПУТНИ
ЗУБ	ЗУБАР	ЗУБНИ	ЗУБАТИ
ДИМ	ДИМИТИ	ДИМЊАК	ДИМЊАЧАР

НПР. ПУТ

СИНОНИМИ (ИСТО ИЛИ СЛИЧНО ЗНАЧЕЊЕ): УЛИЦА, ЦЕСТА, ДРУМ...

ВРСТА РИЈЕЧИ: ИМЕНИЦА

ПУТИЋ – ДЕМИНУТИВ (УМАЊЕНИЦА – МАЛИ ПУТ)

ВРСТА РИЈЕЧИ: ИМЕНИЦА

ПУТОВАТИ: ГЛАГОЛ

ПУТНИ: ПРИСВОЈНИ ПРИДЈЕВ

СЛИЧНОСТ/ИСТОЗНАЧНОСТ/ЗАЈЕДНИЧКИ ДИО: РИЈЕЧ ПУТ

4. А) ПРОМИЈЕНИ РИЈЕЧИ: ПУТИЋ, ЗУБАР, ДИМЊАЧАР ПО ПАДЕЖИМА (ДЕКЛИНИРАЈ ИХ)

НОМИНАТИВ	ПУТИЋ	ЗУБАР	ДИМЊАЧАР
ГЕНИТИВ			
ДАТИВ			
АКУЗАТИВ			
ВОКАТИВ			
ИНСТРУМЕНТАЛ			
ВОКАТИВ			

Б) Да ли су ријечи промијениле своје значење? Шта је деклинација – дефиниши појам:

Врати залутале ријечи њиховим породицама

1.   2.   3.

ШУМИТИ   ШУМАР   ПРОЦВЈЕТАТИ   РАДНИШТВО
РАДУЦКАТИ   ЦВИЈЕТАК   ШУМА   РАДНИК
РАСЦВЈЕТАТИ   ШУМНИ   РАДИТИ   ЦВЈЕТИЋ

5.

Како назвати?

Радњу у којој се продаје све и свашта

Човјека који

пакује пакете
реже стакло
коричи књигу
пази на кућу
нешто разноси
извиђа
навија
извјештава

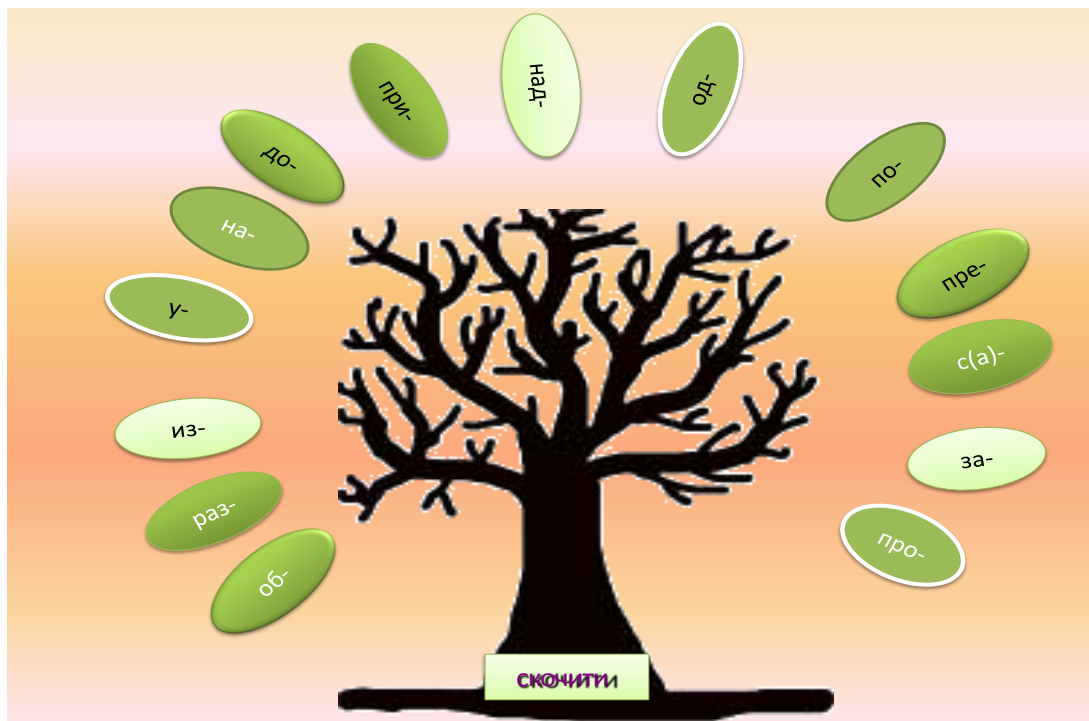

Предмет који

мјери потрошњу
струје
брани од вјетра
показује пут
служи за прање
судова
мјери углове
поништава карте

7.

Ко ће прије ?

- Саставите што више ријечи уз помоћ префикса: до-, за-, из-, на-, об-, над-, од-, по-, пре-, при-, про-, раз-, с(а)-, у-... и глагола: **скочити, гледати, трчати**. Објаснити значење ријечи било описно, било примјером у реченици, било синонимом.
- Укажите на гласовне промјене у неким ријечима.

8.

РИЈЕЧИ

2. час

(врсте ријечи, значење ријечи, промјена ријечи)

1. КОРАК

ПОДСЈЕЋАМ ВАС НА ЗАДАТКЕ КОЈЕ СТЕ ДОБИЛИ:

ПРОВЈЕРИ ДА ЛИ СИ ДОБРО УРАДИО/УРАДИЛА ЦРВЕНОМ ХЕМИЈСКОМ ОЛОВКОМ КАО НА ЧАСУ!

РИЈЕЧИ: ЗУБ, ЗУБАР, ДИМ, ДИМЊАК, ДИМЊАЧАР СУ ПО ВРСТИ РИЈЕЧИ ИМЕНИЦЕ.

РИЈЕЧ ЗУБНИ ЈЕ ПРИДЈЕВ

РИЈЕЧИ ЗУБАТИ, ДИМИТИ СУ ГЛАГОЛИ.

РИЈЕЧИ: ЗУБАР, ЗУБНИ, ЗУБАТИ ИМАЈУ ЗАЈЕДНИЧКИ ДИО ЗУБ – КОРИЈЕН РИЈЕЧИ

РИЈЕЧИ: ДИМ, ДИМИТИ, ДИМЊАЧАР ИМАЈУ ЗАЈЕДНИЧКИ ДИО РИЈЕЧ ДИМ – КОРИЈЕН РИЈЕЧИ

СЈЕТИ СЕ ДА СУ ПАДЕЖИ РАЗЛИЧИТИ ОБЛИЦИ ЈЕДНЕ ТЕ ИСТЕ РИЈЕЧИ. У ДЕКЛИНАЦИЈИ (ПРОМЈЕНИ ИМЕНСКИХ РИЈЕЧИ ПО ПАДЕЖИМА) РИЈЕЧИ МИЈЕЊАЈУ ОБЛИК, АЛИ НЕ И ЗНАЧЕЊЕ.

ВАЖНО!!!!!! ПРЕПИШИ У СВЕСКУ.

МОРАШ ЗНАТИ - РИЈЕЧ ЈЕ СКУП ГЛАСОВА КОЈИ ИМА ЗНАЧЕЊЕ:

НИЈЕ РИЈЕЧ – НЕМА ЗНАЧЕЊА

РИЈЕЧ ЈЕ – ИМА ЗНАЧЕЊЕ

ПОДСЈЕТИ СЕ ВРСТА РИЈЕЧИ – ИМА ИХ 10!!!

КАД СИ МИЈЕЊАО/МИЈЕЊАЛА РИЈЕЧИ ПО ПАДЕЖИМА, ЗАКЉУЧИО/ЗАКЉУЧИЛА СИ ДА СЕ ЊИХОВО ЗНАЧЕЊЕ НЕ МИЈЕЊА, ВЕЋ САМО ОБЛИК РИЈЕЧИ.

2. КОРАК

ТЕМА НАШЕГ РАДА ЈЕ НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА:

ТВОРБА РИЈЕЧИ

ПОНОВИМО!

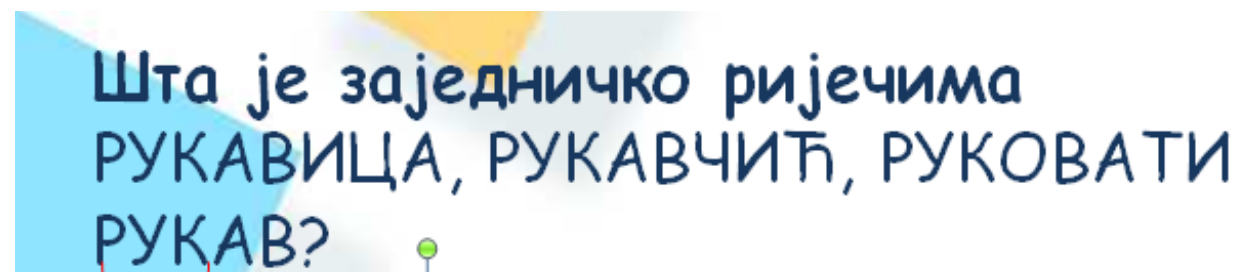
РИЈЕЧИ ПО ТВОРБИ МОГУ БИТИ:

ПРОСТЕ – ПУТ, ЗУБ, ДИМ, КОШ, СПОРТ, ЛИЈЕК, НОС, МЛАД, ЦВИЈЕТ
ПРСТ, ОКО, ДРВО....

НЕ МОГУ СЕ ДАЉЕ ДИЈЕЛИТИ, А ДА НЕ ИЗГУБЕ СВОЈЕ ОСНОВНО
ЗНАЧЕЊЕ

ИЗВЕДЕНЕ

СЛОЖЕНЕ

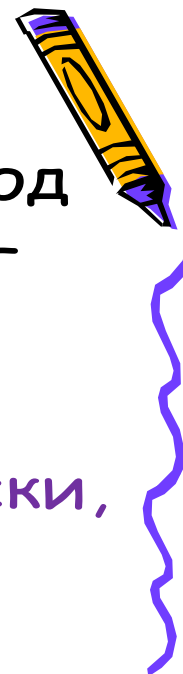
РУК(А)

Творба (грађење) ријечи

- настајање једне ријечи од друге(или више других) – БОГАЋЕЊЕ ЛЕКСИКЕ:

- Уочи/закључи!!!

- краљ, краљевић, краљевски, краљевати

ДАКЛЕ,

ТВОРБОМ РИЈЕЧИ БОГАТИМО ЛЕКSIКУ (СКУП РИЈЕЧИ ЈЕДНОГ ЈЕЗИКА) И ОД ЈЕДНЕ РИЈЕЧИ ТВОРИМО ДРУГЕ РИЈЕЧИ. ПРИ ТОМ РИЈЕЧ МИЈЕЊА ЗНАЧЕЊЕ, АЛИ И ВРСТУ:

КРАЉ, КРАЉЕВИЋ – ИМЕНИЦА

КРАЉЕВСКИ – ПРИДЈЕВ

КРАЉЕВАТИ - ГЛАГОЛ

Подјела ријечи према постанку/творби

- **Просте ријечи** су ријечи које нису настале од других ријечи,

нпр. : **зуб, лијек, пут**

- **Творенице: изведенице и сложенице** су ријечи које су саграђене од других ријечи.

ПРОЧИТАЈ!!!

Покушај - изведи/твори што
више ријечи од ријечи ПУТ

- ПУТ + ић
  - + ар/ина
  - + ник/ица
  - + овати
  - + ање
  - +
  - До + ПУТ + овати
  - Се + ПУТ + ити
- пуТ + о + вођа
пуТ + о + каз

ОВО МОРАШ ЗНАТИ:

Породица ријечи

Породица ријечи је заједница простих, изведених и сложених ријечи које воде поријекло од истог коријена ријечи.

Корен ријечи је најмањи дио ријечи који је заједнички цијелој породици ријечи у којој се чува основно значење ријечи које их повезује.

Шта је заједничко ријечима
РУКАВИЦА, РУКАВЧИЋ, РУКОВАТИ
РУКАВ?

КОРЕН РИЈЕЧИ добијамо тако што од генитива јединине одбијемо наставак:

- КЊИГА – КЊИГ-Е
- ОЛОВКА – ОЛОВК-Е
- ШКОЛА – ШКОЛ-Е

*****КОД ГРАМАТИЧКЕ ОСНОВЕ МИЈЕЊА СЕ САМО НАСТАВАК ЗА ОБЛИК
РИЈЕЧИ: школа, школЕ, школИ, школУ....

ДА, ПРОВЈЕРИШ СЕБЕ:

ПОДВУЦИ КОРИЈЕН РИЈЕЧИ:

- ПТИЦА, ПЕРО, КОЊИ, ПИЛЕ, РИЈЕКА, НОЈЕВИ, БИБЕР, МИШИЋ,
РАТИШТЕ

3. КОРАК / ТРЕЋИ ЧАС

- ИЗВЕДЕНЕ РИЈЕЧИ

1. УОЧИ:

Начини грађења ријечи

1.ИЗВОЂЕЊЕ
(суфиксација)

(деривација)

– Добијамо САМО изведене ријечи!

- **(коријен ријечи + суфикс)**
- **(основа ријечи + суфикс)**

Нпр: стар+ац

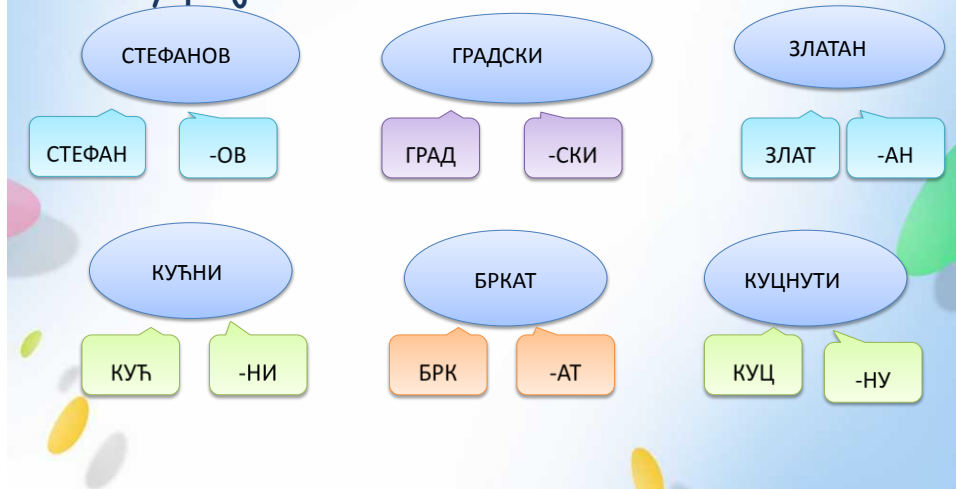
кућ(а)+ица

глав(а)+урина

ПРИМЈЕР:

Раздвојила сам следеће ријечи на творбену основу и суфикс наставак за твотбу ријечи:

ВЈЕЖБА ЗА ТЕБЕ:

ЗАОКРУЖИ СУФИКСЕ У ДАТИМ
РИЈЕЧИМА

- БРОДИЋ, ДРВЦЕ, РАДНИК,
КУЋЕРИНА, ТРАВИЦА, РИБЕТИНА,
РАДАР, ПЕРЦЕ, КРОЈАЧ, НОСИЋ

ЗАПАМТИ:

- **Наставак за облик** - додаје се на граматичку основу ријечи:
- Бака, баке, баки, баку, бако, баком, о баки
- **Суфикс** се додаје на творбену основу ријечи.

МОРАШ ЗНАТИ И ОВО:

РИЈЕЧИ СЕ ИЗВОДЕ И УЗ ПОМОЋ ПРЕФИКС А– НАСТАВКА ИСПРЕД РИЈЕЧИ - ПРЕФИКСАЦИЈОМ

- Састави што више ријечи уз помоћ префикса: **до-, за-, из-, на-, об-, над-, од-, по-, пре-, при-, про-, раз-, с(а)-, у-...** и глагола: **скочити, гледати, трчати**. Објасни значење ријечи било описно, било примјером у реченици, било синонимом.

ЗАДАТАК ЗА ТЕБЕ:

ПРОНАЂИ НАСТАВНУ ЈЕДИНИЦУ У УДЏБЕНИКУ, ПРОЧИТАЈ ТЕКСТ, ДАТЕ ПРИМЈЕРЕ И НАПРАВИ ПОЈМОВНУ МАПУ ЗА ПРОСТЕ И ИЗВЕДЕНЕ РИЈЕЧИ.

4. КОРАК/ЧАС

1. ПОНОВИ РАД НА ЗАДАТКУ:

Како назвати?

Радњу у којој се продаје све и свашта

Човјека који

пакује пакете
реже стакло
коричи књигу
пази на кућу
нешто разноси
извиђа
навија
извјештава

Предмет који

мјери потрошњу
струје
брани од вјетра
показује пут
служи за прање
судова
мјери углове
поништава карте

УЗ ИГРУ/ЗАБАВУ УРАДИ И ОВАЈ ЗАДАТАК:

Спој ријечи тако да добијеш нове ријечи:

гола   ноге   југ
риба   босе
исток   болети   глава
лов   киша
губити   зуб   радник
земља   бранити   дан

1. КОЈУ СИ ВРСТУ РИЈЕЧИ ПО ТВОРБИ ДОБИО/ДОБИЛА?

---

2. КАКО СУ НАСТАЛЕ СЛОЖЕНЕ РИЈЕЧИ КОЈЕ СИ ЗАПИСАО/ЛА? НПР. ДАНГУБИТИ, БУБАМАРА, СТОНОГА СТАКЛОРЕЗАЦ,...

ДАН + ГУБИТИ = ДАНГУБИТИ

БУБА + МАРА = БУБАМАРА

СТО + НОГА = СТОНОГА

ЗАКЉУЧУЈЕМО:

СЛОЖЕНЕ РИЈЕЧИ НАСТАЈУ ПРОСТИМ /ДИРЕКТНИМ СРАСТАЊЕМ ДВИЈУ ИЛИ ВИШЕ РИЈЕЧИ, ОДНОСНО ЊИХОВИХ ТВОРБЕНИХ ОСНОВА И РИЈЕЧИ ДОБИЈАЈУ НОВО ЗНАЧЕЊЕ.

ОВАЈ СЕ НАЧИН ТВОРБЕ НАЗИВА СЛАГАЊЕ ИЛИ КОМПОЗИЦИЈА.

**3. УОЧИ КАКО СУ НАСТАЛЕ СЛЕДЕЋЕ СЛОЖЕНЕ РИЈЕЧИ:
КИШОБРАН, РИБОЛОВ, ВОДОВОД, СУДОПЕРА**

КИШ(А) + О + БРАН(ИТИ) = КИШОБРАН

РИБ + О + ЛОВ = РИБОЛОВ

ЗАКЉУЧУЈЕМО:

ТВОРБЕНЕ ОСНОВЕ МОГУ СРАСТАТИ И УЗ ПОМОЋ СПОЈНОГ ВОКАЛА

О ИЛИ Е. И ОВАЈ НАЧИН ТВОРБЕ НАЗИВА СЕ СЛАГАЊЕ ИЛИ КОМПОЗИЦИЈА.

НА КРАЈУ ТИ НУДИМ СВОЈУ ПОЈМОВНУ МАПУ ЗА ЗАВРШЕТАК ЧАСОВА. ТИ, НАРАВНО, НАПРАВИ СВОЈУ И УРАДИ ЗАДАТКЕ ИЗ РАДНЕ СВЕСКЕ НА СТРАНИ 53 И 54.

ЛЕКСИКА

ДВИЈЕ РИЈЕЧИ

ПРЕФИКС

СУФИКС

КОРИЈЕН РИЈЕЧИ

СЛОЖЕНЕ
РИЈЕЧИ/СЛОЖЕНИЦЕ

ИЗВЕДЕНЕ
РИЈЕЧИ/ИЗВЕДЕНИЦЕ

ПРОСТЕ РИЈЕЧИ

СТАКЛОРЕЗАЦ,
СТРУЈОМЈЕР,
ПУТОКАЗ, УГЛОМЈЕР

ПОЉСКИ, НОВИНЕ,
РУКАВИЦА,
РУКОВАТИ, ПАКЕТАР, УС
КОЧИТИ, ИСКОЧИТИ,

ПУТ, ЗУБ, ДИМ, РУБ,
ШУМА, ГОДИНА,
СТАР, СТЕФАН, ГРАД,
БРК. СКОЧИТИ

РИЈЕЧ

ПРИПРЕМИЛА: РАЈКА НИКОЛИЋ